

Mitä biotalouden kärkihankkeet tarkoittavat yritysten kannalta?

Jussi Manninen
TEM

Visio: Suomi 2025 - yhdessä rakennettu

Työllisyys ja kilpailukyky

Osaaminen ja koulutus

Hyvinvointi ja terveys

Biotalous ja puhtaat ratkaisut

Digitalisaatio, kokeilut, normit

REFORMIT

- Kilpailukykyiset yritystoiminnan edellytykset
- Kannustinloukut ja rakenteellinen työttömyys
- Paikallinen sopiminen ja työllistämisen esteet
- Työvoimahallinnon uudistaminen
- Asuntorakentamista lisätään

- Uudet oppimisympäristöt ja digitalisaatio
- Toisen asteen ammatillinen koulutus
- Siirtyminen työelämään
- Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus
- Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyö
- Nuorisotakuusta yhteisötakuuseen

- Palvelut asiakaslähtöisiksi
- Terveys, hyvinvointi ja eriarvoisuus
- Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma
- Ikäihmisten kotihoito ja omaishoito
- Osatyökykyiset työhön

- SOTE-uudistus
- Kuntien tehtävät ja velvoitteet
- Tulevaisuuden kunta
- Aluehallinnon uudistus
- Keskushallinnon uudistus

- Hiiletön, puhdas, uusiutuva energia
- Uudet metsätuotteet
- Kiertotalous ja vesistöt
- Ruuantuotanto ja sininen biotalous
- Luontopolitiikka

- Digitalisoidaan julkiset palvelut
- Digiliiketoiminnan kasvuympäristö
- Sujuvoitetaan säädöksiä
- Kokeilukulttuuri
- Johtaminen ja toimeenpano

KIVIJALAT

Strateginen painopistealue: Biotalous ja puhtaat ratkaisut

Hallitusohjelmataavoitteet

2025: Suomi on bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin edelläkävijä. Kestävien ratkaisujen kehittämisellä, käyttöönotolla ja viennillä olemme parantaneet vaihtotasetta, lisänneet omavaraisuutta, luoneet uusia työpaikkoja sekä saavuttaneet ilmastotavoittemme ja Itämeren hyvän ekologisen tilan.

Hallituskauden tavoitteet painopistealueelle

- Suomi on saavuttanut 2020 ilmastotavoitteet jo vaalikauden aikana. Fossiilista tuontienergiaa on korvattu puhtaalla ja uusiutuvalla kotimaisella energialla.
- Uusia työpaikkoja on syntynyt cleantech-yritysten kasvun, kestävän luonnonvarojen käytön lisäämisen, maaseudun monialaisen yrittäjyyden ja tehokkaan kiertotalouden myötä ympäristön suojelusta tinkimättä.
- Ruoantuotannon kannattavuus on noussut ja kauppatase parantunut 500 miljoonalla eurolla.
- Uudistumista hidastavaa hallinnollista taakkaa on kevennetty tuntuvasti.

Biotalous ja puhtaat ratkaisut

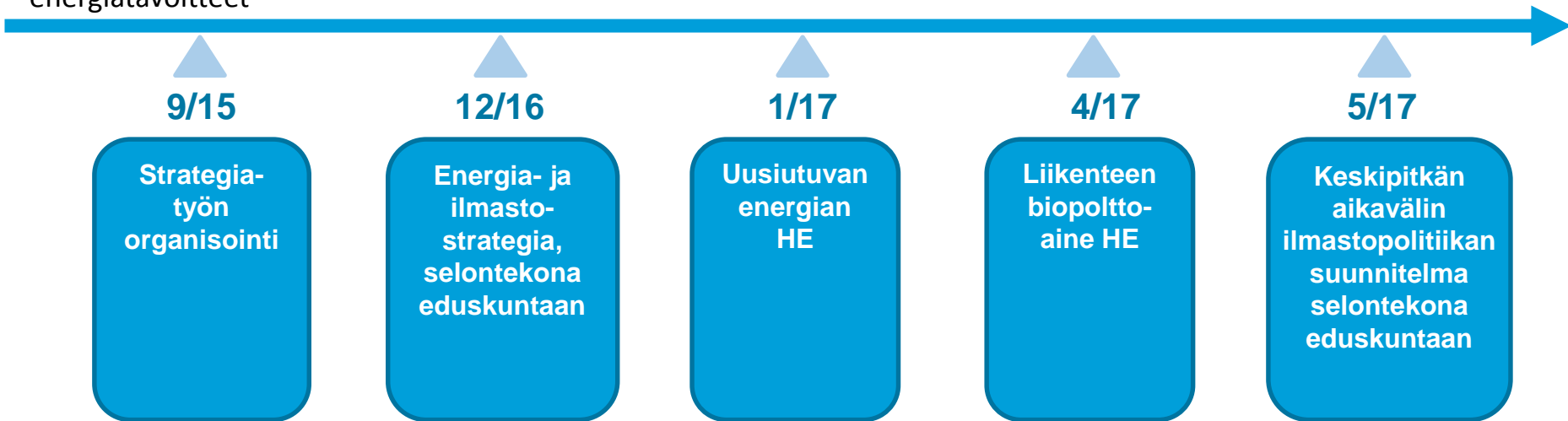
- Kärkihanke 1: Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti
- Kärkihanke 2: Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä
- Kärkihanke 3: Kiertotalouden läpimurto, vesistöt kuntoon
- Kärkihanke 4: Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun
- Kärkihanke 5: Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin

Kärkihanke 1: Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti

TAVOITE: Uusiutuvan energian osuus 2020-luvulla yli 50 %, puolitetaan tuontiöljyn käyttö kotimaan tarpeisiin ym. hallitusohjelman energiatavoitteet

KUVAUS: Laaditaan vuoteen 2030 tähtäävä energia- ja ilmastostrategia toimenpiteineen, ml. uusiutuvan energian edistäminen.

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Kattava energia- ja ilmastostrategia 2030
2. Energiatuen lisäpanostus
3. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma

55 haki investointitukea tulevaisuuden energiaratkaisuihin

Työ- ja elinkeinoministeriö sai 18.3.2016 päättyneeseen määräaikaan mennessä yhteensä 55 investointitukihakemusta uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian hankkeisiin. Nyt ensimmäistä kertaa kilpailumuotoisena toteutettavan haun parhaille hankkeille on varattu vuosille 2017 ja 2018 investointitukea TEM:n kärkihankkeiden mukaisesti yhteensä 80 miljoonaa euroa. Tämän ensimmäisen hakukierroksen tuen saajat selviävät alkuvuonna 2017. Vuonna 2017 järjestetään toinen hakukierros.

Tukea voidaan myöntää yrityksille, kunnille tai muille yhteisöille yli 5 miljoonan euron investointeihin, jotka koskevat liikenteen kehittyneiden biopolttoaineiden tuotantoa tai uuden energiateknologian kokeiluhanketta, joka edistää sähkön- tai lämmön- taikka niiden yhteistuotantoa uusiutuvalla energialla tai muun energiateknologian kaupallista käyttöönottoa.

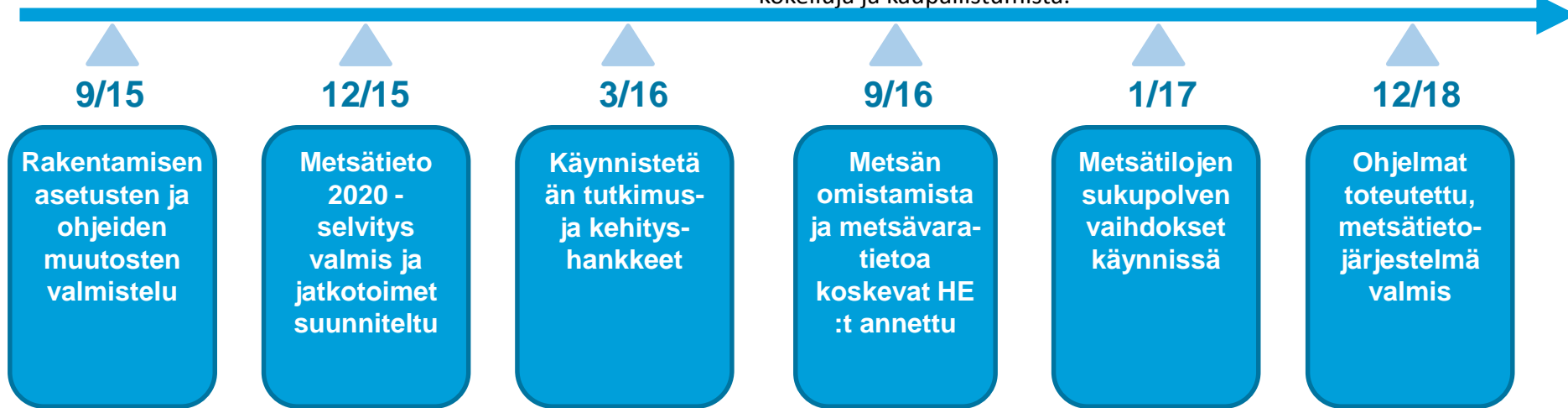
Tuen myöntäminen perustuu kokonaisharkintaan, jossa otetaan huomioon tuotettavan energiamäärän ja kustannustehokkuuden ohella erityisesti hankkeeseen sisältyvän teknologian uutuusarvo ja teknologian tai hankkeen monistettavuus sekä mm. hankkeen toteutettavuus.

Kärkihanke 2: Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä

TAVOITE: Puun käyttöä monipuolistetaan, lisätään ja jalostusarvoa kasvatetaan. Suomessa luodaan kilpailukykyisiä ja kestäviä biotalouden ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin ja synnytetään uutta liiketoimintaa, työpaikkoja ja vientiä.

KUVAUS: Lisätään puun tarjontaa ja monipuolista käyttöä. Metsätilakokoa kasvatetaan tavoitteena yrittäjämäinen metsätalous sekä metsien hyvä hoito. Käynnistetään biotalouden tutkimus- ja innovaatiotoimintaa sekä pilot- ja demo-ohjelma, vauhditetaan kokeiluja ja kaupallistumista.

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Nopeutetaan sukupolvenvaihdoksia ja parannetaan metsätilarakennetta verotuksen keinoin
2. Kehitetään metsätietojärjestelmä ja sähköisiä palveluita
3. Puurakentamista edistetään säädöksiä ja rakentamismääräyksiä purkamalla
4. Metsäteollisuuden investointien ja mekaanisen metsäteollisuuden edistäminen
5. Biotalous tutkimus- ja innovaatio- sekä pilot- ja demo-ohjelmat

Puhtaasti biotalouteen -ohjelmakokonaisuus

Team Finland -ekosysteemiohjelma BioNet – Network and Profit
Bio- ja kiertotalouden uudet liiketoimintaekosysteemit

Team Finland -kasvualusta CleanWeb – Scale and Profit
Digitaaliset asiakaslähtöiset ratkaisut
Nopeasti skaalautuva liiketoiminta

Arktiset meret -ohjelma
Merenkulun cleantech-ratkaisut, Sininen biotalous

Green Mining

Clean Soil kärkihanke, YM ja Tekes

Pilot- ja demokasvukampanja, Tekes, Finnvera ja Finpro

Kokonaisuudessa hyödynnetään liityntöjä muihin Tekesin ohjelmiin, kuten Huippuostajat-ohjelmaan, sekä uusia kärkihankerahoituksella käynnistettyjä rahoituspalveluja Challenge Finland ja Research benefit.

Kärkihanke 3: Kiertotalouden läpimurto, vesistöt

TAVOITE: Hyödynnetään kiertotalouden kasvavia mahdollisuuksia. Itämeren hyvän ekologisen tilan edistämiseksi toimitaan yhteistyössä kotimaisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Vesistöihin huuhtoutuvien ravinteiden ja humuksen määrää vähennetään ja lisätään maatalouden ravinne- ja energiaomavaraisuutta. Kiertotalouden liiketoiminta kasvaa ja syntyy uusia työpaikkoja.

KUVAUS: Valmistellaan kierrätystä edistävää sääntelyä ja ratkaisuja kiertotalouden mahdollistamiseksi. Kokeilu- ja demonstraatiohankkeilla lisätään materiaalien ja ravinteiden kierrätystä sekä siihen liittyvää liiketoimintaa. Tehostetaan toimia Itämeren suojelemiseksi ja vesien kuormituksen vähentämiseksi.

1/16

Kiertotalouden
pilotti- ja
demohankkeet
liikkeelle

3/16

Jätteiden
käyttö
maarakentami
nessa laajenee
(asetus)

12/16

Jätehuollon
yksinoikeuksien
rajaaminen (HE)
ja yhdyskunta-
jätteet kiertoon
(Vnp)

1/17

Pilaantuneiden
maa-alueiden
kunnostus- ja
kokeiluohjelma
käynnistyy

12/18

Kiertotalouden
ja
vesiensuojelun
parhaat
ratkaisut viety
käytäntöön

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Kokeilu-, TK-, ja demonstraatiohankkeita kiertotalouden edistämiseksi
2. Vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoidon toimenpideohjelma
3. Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostus- ja kokeiluohjelma

Ministeriöt ja Sitra yhteistyöhön kehittämään Suomesta kiertotalouden kärkimaata

Sitra on käynnistänyt kansallisen kiertotalouden tiekartan laatimisen, joka tapahtuu yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeinoelämän sekä muiden merkittävien sidosryhmien kanssa. Työn tavoitteena on luoda yhteinen tahtotila ja tiekartta tehokkaimmista keinoista, joilla vauhditetaan Suomen siirtymää kiertotalouden edelläkävijäksi niin, että tuloksena syntyy talouskasvua ja uusia vientikonsepteja. Ministeriöt saavat käyttöönsä tiekarttatyön tiedot ja tulokset. Valmis tiekartta julkistetaan syyskuussa 2016.

Kiertotalouden kärkihankkeen lähtölaukaus 19.–20.4.2016

Ravinteiden kierrätyksen haasteeseen vastaa pääministeri **Juha Sipilän** hallitusohjelman kiertotalouden kärkihanke, joka käynnistyy seminaarilla Helsingissä 19.–20. huhtikuuta. Taukojen aikana toimii rahoitusklinikka, jossa saat tietoa rahoitusmahdollisuuksia. Tilaisuudessa on myös ratkaisujen tori, jossa kuulet yritysten ja hankkeiden edustajien näkemyksiä ravinteiden kierrätyksen kokeiluista ja onnistumisista.

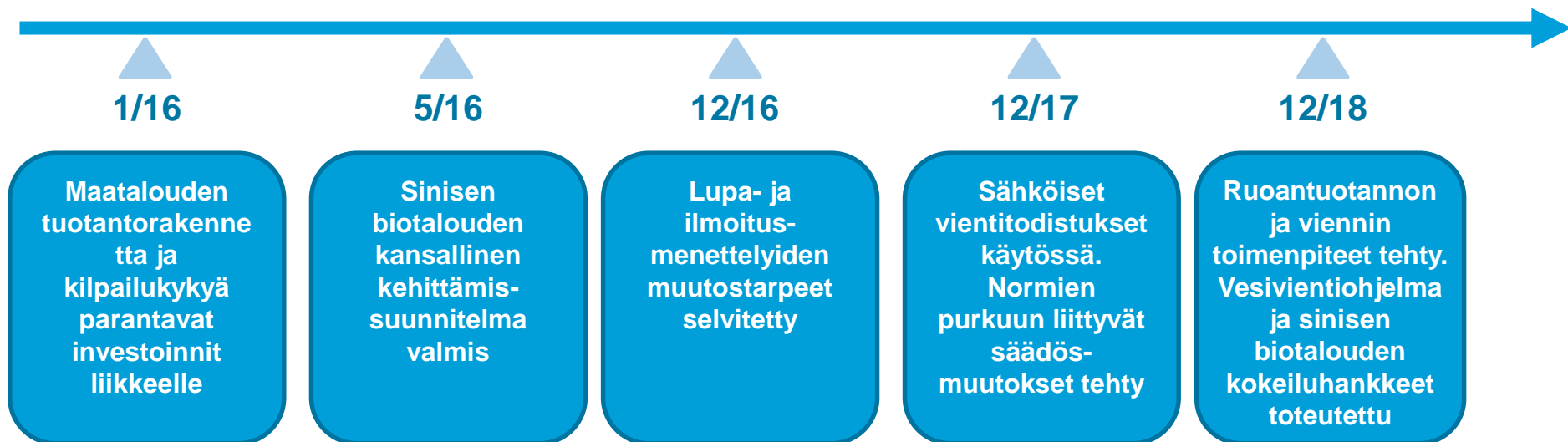
Tilaisuuden järjestävät maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus, Maaseutuverkosto sekä työ- ja elinkeinoministeriö yhteistyössä EU:n Itämeri-strategian ja European Sustainable Phosphorus Platformin (ESPP) kanssa.

Kärkihanke 4: Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun

TAVOITE: Maatalouden kannattavuus on parantunut ja maatilojen maksuvalmiutta on vahvistettu. Hallituskaudelle ei säädetä uusia kustannuksia aiheuttavia velvoitteita. Puhtaiden elintarvikkeidemme sekä kala- ja vesivarojen kotimaista käyttöä ja vientiä edistetään.

KUVAUS: Turvataan ruoantuotannon ja maatalouden rakennekehityksen edellytykset. Parannetaan elintarvikeketjun toimijoiden toiminta-mahdollisuuksia ja kilpailukykyä purkamalla normeja. Edistetään vesi- ja kalavaroihin perustuvan liiketoiminnan kasvua sinisen biotalouden kehittämissuunnitelman toimenpitein.

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Maatilatalouden kehittämisrahastoon lisärahoitus maatalouden investointeihin
2. Sujuvoitetaan lupa- ja ilmoitusmenettelyjä sekä puretaan normeja
3. Luodaan edellytyksiä elintarvikkeiden ja osaamisen viennille sekä lisätään elintarvikeketjun yhteistyötä ja osaamista
4. Valmistellaan ja toteutetaan sinisen biotalouden kehittämissuunnitelma

Sininen biotalous hallituksen kärkihankkeen toimenpiteenä

- Sinisen biotalouden toimenpiteessä seuraavat kokonaisuudet:
 1. Kansallisen kehittämissuunnitelma ja Pohjoismaiden sinisen biotalouden tiekartta
 2. Kokeiluhankkeiden toteuttaminen
 3. Vesiosaamisen vientiohjelman toteuttaminen
 4. Hallinnollisten ohjauskeinojen kehittäminen, painopisteenä kestävän vesiviljelytoiminnan kasvun mahdollistaminen
- Kärkihankerahoitus alustavasti 5 M€ 2016-18. Strategista julkista ”riskirahoitusta”, jolla luodaan edellytyksiä uudelle liiketoiminnalle.
- Sinistä biotaloutta edistetään lisäksi muilla käytössä olevalla rahoitusinstrumenteilla (esim. EMKR, yritystuet, T&K –rahoitustuet).

Strateginen painopistealue: Työllisyys ja kilpailukyky

- Kärkihanke 1: Kilpailukyvyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla
- Kärkihanke 2: Työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja puretaan ja rakenteellista työttömyyttä alennetaan
- Kärkihanke 3: Paikallista sopimista edistetään ja työllistämisen esteitä puretaan
- Kärkihanke 4: Työvoimahallinnon uudistaminen työllistymistä tukevaksi
- Kärkihanke 5: Asuntorakentamista lisätään

Työllisyys ja kilpailukyky -kärkihankkeen päätavoitteet:

1. Nopeutetaan erityisesti pk-yritysten kansainvälistymistä ja hankitaan ulkomaisia investointeja Suomeen.
2. Vahvistetaan yritysten rahoitusasemaa. Parannetaan erityisesti kasvuhakuisten pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksia. Huolehditaan siitä, että suomalaisilla yrityksillä on käytössään kansainvälisesti kilpailukykyinen julkisen vientirahoituksen järjestelmä. Hyödynnetään tehokkaammin EU:n tarjoamaa rahoitusta.
3. Puretaan lakisääteisiä ja rakenteellisia kilpailun esteitä.
4. Alueita uudistetaan ennakoivilla rakennemuutoksen toimilla ja alueiden vahvuuksiin perustuvalla erikoistumisella ja kokeiluilla.

Kärkihanke 1: Kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla

TAVOITTEET: Kestävän kasvun ja kilpailukyvyyn parantaminen yritysten toimintaympäristöä kehittämällä

KUVAUS: Virtaviivaistetaan yritysten toiminta- ja säädösympäristöä, tehostetaan Team Finlandin vaikuttavuutta, vahvistetaan yritysrahoituksen välineitä, vauhditetaan cleantech -ratkaisuja ja alueiden uudistumista

12/15

Team Finlandin kotimaan palvelumalli uudistettu ja ulkomaanverkosto vahvistettu

1/16

Kasvuyritysten rahoitusmahdollisuuksien parantaminen ml. Välirahoitusväline (Finnvera, Tesi, TEKES)

1/16

EU-rahoituksen tehokkaampi hyödyntäminen yrityksille ja investoinneille (EFSI, EIB ym.)

6/16

Isojen teollisten investointihankkeiden lupamenettelyjen nopeuttaminen toteutettu

2/17

Kilpailullisuusohjelman selvitykset ja tärkeimmät lakimuutokset valmiit

12/18

Kasvurahoituksen vahvistaminen KRR III:lla KRR II:n sijoituskauden päätyttyä

PÄÄTOIMENPITEET:

1. Team Finlandin toiminnan tehostaminen
2. Kasvuyritysten rahoitusmahdollisuuksien parantaminen
3. Kilpailun lisääminen ja lupamenettelyjen nopeuttaminen

Team Finland -verkoston vahvistaminen

Tavoitteena nopeuttaa erityisesti kasvuhakuisten pk-yritysten kansainvälistymistä ja hankkia Suomeen ulkomaisia investointeja.

Team Finland -palvelujen tehostaminen:

- Lisätään julkisten TF-palvelujen asiakaslähtöisyyttä sekä yksityisten konsulttipalvelujen hyödyntämistä. Yhden luukun periaate!
- Vahvistetaan Finpron ja UM:n ulkomaanverkostojen yrityspalveluita.
- Kotimaassa tiivistetään TF-toimijoiden yhteistyötä (valtiolliset, alueelliset ja yksityiset toimijat). Team Finland –talo aloittaa syksyllä 2016.

Toimialakohtaiset kasvuohjelmat:

- Jatketaan tuloksellisimpia toimialakohtaisia kv-ohjelmia (Team Finland -kasvuohjelmat).
- Painopiste erityisesti bio-, cleantech- ja digitalouden alojen ohjelmissa.

Maantieteellinen ulottuvuus:

- Hyödynnetään myös kehittyvien maiden markkinapotentiaalia.

Yritysten rahoitusaseman vahvistaminen

Tavoitteena parantaa erityisesti kasvuhakuisten pk-yritysten rahoitusasemaa ja hyödyntää tehokkaammin EU:n rahoitusta.

Finnveran rahoitusvaltuuksien ja -välineiden kehittäminen:

- Nostetaan viennin rahoituksen valtuuksia vastaamaan kasvavaa kysyntää.
- Välirahoitus pk- ja midcap-yrityksille kasvun ja yritysjärjestelyn tueksi.
- Yritysten omistajavaihdosten rahoittaminen kootaan ohjelmaksi.

Lisätään riskirahoituksen tarjontaa alku- ja kasvuvaiheen yrityksille:

- Tesi kokoaa kolmannen Kasvurahastojen rahaston (eläkevakuutusyhtiöt), jolla katalysoidaan kohdeyhtiöihin miljardin riskirahoitus.
- Biotalous, cleantech, digisektori ja terveysteknologia.
- Tekes Pääomasijoitus Oy käynnistää julkisten tutkimustulosten kaupallistamista edistävän ns. kaupallistamisrahaston.

EU-rahoituksen hyödyntäminen Suomessa:

- EU-rahoituksen tehokkaampi hyödyntäminen (erityisesti ESIR): tavoitteena miljardin euron lisärahoitus Suomeen.

Kilpailun lisääminen ja lupamenettelyjen sujuvoittaminen

Tavoitteena purkaa lakisääteisiä ja rakenteellisia kilpailun esteitä ja rajoituksia sekä nopeuttaa ja keventää kilpailua rajoittavia lupamenettelyjä ja viranomaiskäytäntöjä.

- Toteutetaan kotimarkkinoiden kilpailullisuusohjelma, jolla tarjotaan yrityksille tasapuoliset toimintaedellytykset ja parannetaan yritysten edellytyksiä kilpailla laajemmilla markkinoilla.
- Vapautetaan kauppojen aukioloaikoja.
- Nopeutetaan teollisten isojen hankkeiden lupaprosesseja.
- Toteutetaan hankintalain kokonaisuudistus.
- Tehdään arviointi valtion ja kuntien yrityspalveluista ja työnjaon uudistustarpeesta.
- Jatketaan yritystukijärjestelmän uudistustyötä.

Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen

Tavoitteena uudistaa alueita ennakoivilla rakennemuutoksen toimilla ja alueiden vahvuuksiin perustuvalla erikoistumisella ja kokeiluilla.

- Ennakoivan rakennemuutoksen toimilla vauhditetaan alueilla nopeita ja kokeiluluonteisia uusia toimenpiteitä sekä vahvistetaan kykyä sopeutua muutokseen ja selvittää siitä.
- Valtion ja metropolialueen sekä muiden kaupunkiseutujen välillä solmitaan strategiset yhteistyösopimukset. Esimerkki: pääkaupunkiseudun Smart & Clean - älykkäät ja puhtaat ratkaisut hanke, jolla saamme kansainvälisen tason referenssikohteen ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia.
- Rakennetaan valtakunnallisesti merkittäviä kasvukäytäviä, joilla parannetaan muun muassa työvoiman liikkuvuutta, ja houkutellaan yritysten investointeja ja luodaan uusia palveluliiketoiminnan mahdollisuuksia.

Aluekehittämispäätös 2016–2019

- Aluekehittämispäätös 2016–2019 sisältää pääministeri Juha Sipilän hallituskaudella noudatettavat valtioneuvoston toimivallassa olevat aluepoliittiset linjaukset ja kehittämistoimien painopisteet.
- Hallitus varmistaa aluekehittämispäätöksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisen kytkemällä sen tiiviisti hallitusohjelman kärkihankkeiden toteutukseen ja seurantaan.
- Päätöstä toteutetaan valtiontalouden kehysten ja julkisen talouden suunnitelman puitteissa.

